

ДОСЛІДНИЦЬКА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА СУТНІСТЬ ЇЇ ВПЛИВУ НА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті наведені результати аналізу поняття «дослідницька компетентність» та сутність її впливу на майбутніх учителів іноземних мов у процесі професійної підготовки.

Метою статті є розгляд різних трактувань поняття «дослідницька компетентність» та сутність його впливу на майбутніх учителів іноземних мов у процесі професійної підготовки.

Методологія дослідження включає теоретичні методи – аналіз державних документів про освіту, освітньо-кваліфікаційних програм і характеристик підготовки фахівців у системі вищої школи, навчальних програм і навчальних планів, дисертацій та авторефератів, матеріалів конференцій і періодичних фахових видань; прогнозування й систематизація процесу підготовки майбутніх учителів іноземних мов до дослідницької діяльності; синтез, порівняння, моделювання; емпіричні – вивчення досвіду викладачів педагогічних університетів, спостереження, опитування, бесіди, анкетування студентів; педагогічний експеримент; методи математичної статистики.

Наукова новизна полягає в тому, що автор визначив шляхи, способи та компоненти формування дослідницької компетентності майбутніх учителів іноземних мов.

Висновки. Встановлено, що дослідницька компетентність входить до складу ключових компонентів у формуванні сучасної системи освіти. Визначено, що формування дослідницької компетентності педагогів є необхідною умовою їхнього професійного зростання. Аналіз трактувань поняття показав, що більшість визначень поняття «дослідницька компетентність» характеризує її як невід’ємну складову професійної компетентності у різних сферах діяльності. Сформульовано авторське визначення поняття «дослідницька компетентність» в умовах формування дослідницької компетентності майбутніх учителів іноземних мов у процесі професійної підготовки. Розглянуто систему формування дослідницької компетентності майбутніх учителів іноземних мов, що представлена мотиваційними, когнітивними, емоційними та рефлексивно-оцінними компонентами. Визначені способи формування дослідницької компетентності майбутніх учителів іноземних мов.

Ключові слова: компетентність, компетентнісний підхід, дослідницька компетентність, майбутній учитель іноземних мов, професійна підготовка.

Актуальність дослідження. Соціально-економічні зміни, прискорення інтеграції України у міжнародний освітній простір обумовлюють необхідність модернізації багатьох соціальних інститутів, що утворюють складну систему соціальних зв’язків та сукупність соціальних норм, і перш за все потрібно виділити систему освіти. Сучасна освітня парадигма включає в себе безліч компонентів серед яких зміна підходів, принципів, методів, властивостей, змісту, форм й технологій педагогічної праці. Згідно з Національною стратегією розвитку освіти України на період до 2021 року («Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 рр.») [10] основною метою в системі освіти визначається підготовка кваліфікованого компетентного педагога, його здатність до конкурентоспроможності на ринку праці, який здатен орієнтуватись в суміжних галузях знань, його готовність до постійного професійного зростання, проектної та дослідницької діяльності.

Сучасний розвиток суспільства в національній системі освіти з метою забезпечення якості освіти вимагає нових рішень вдосконалення системи розвитку освіти, зокрема її працівників відповідно до існуючих умов соціально-економічної ситуації в країні та інтеграції України в європейське і світове освітнє співтовариство.

Традиційна навчальна діяльність педагога доповнюється функціями управління, як своєю діяльністю, так і суб’єктною діяльністю учня на основі діагностики, моніторингу, проектування тощо.

Сучасна педагогічна ситуація характеризується різноманітністю та динамізмом, і вчитель повинен вміло безперервно адаптуватися до постійних змін у змісті навчання. Також важливе вміння та готовність педагога переходу від традиційних технологій до сучасних інноваційних технологій, що дають можливість комплексно розвиватись, особистісно-орієнтовано навчатись на основі компетентнісного підходу.

Тобто одним із головних завдань, що повинен вирішити сучасний педагог, є пошук, створення та застосування педагогічних інновацій; вміння проектувати освітні програми, вивчати сучасні методики і технології, проводити експериментальну роботу, обробляти отримані експериментальні дані, узагальнювати і поширювати свій досвід роботи, тобто постійно здійснювати дослідницьку діяльність.

В умовах поглиблення міжнародного співробітництва, встановлення та розширення міжнародних контактів суттєво зростає соціальний запит на вивчення іноземної мови як засобу спілкування представників різних народів і культур. Успішність іншомовної освіти, кінцевою метою якої виступає оволодіння іноземною мовою, значною мірою залежить від особистості вчителя, його професійної культури. У світі, що постійно змінюється, висококваліфікований спеціаліст повинен не тільки мати ґрунтовну підготовку в обраній галузі, але й бути здатним вирішувати поставлені перед ним завдання й адекватно реагувати на виклики сьогодення.

Ефективність професійної діяльності вчителя іноземної мови визначається не тільки високим рівнем мовної та методичної підготовки викладача. Не менш значущою видається нам здатність педагога визначати коло проблем у сфері філології чи методики викладання іноземної мови, проводити дослідження актуальних проблем та впроваджувати результати дослідження в навчально-виховний процес. З огляду на вищевикладене особливої актуальності набуває проблема інтеграції науково-дослідної роботи у процес фахової підготовки майбутніх учителів іноземної мови. Інтеграція науково-дослідної роботи в навчально-виховний процес передбачає формування у студентської молоді науково-дослідницької компетентності як невід'ємної складової професійної культури майбутніх філологів.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми компетентності майбутніх учителів представлені у дослідженнях таких вітчизняних та зарубіжних вчених як В. Бондаря, С. Гончаренка, М. Голована, І. Зимньої, В. Загвязинського [1], С. Кравченка, Н. Кузьміної, Н. Любчак [6], А. Маркової, М. Чошанова, А. Хуторського [4], Є. С. Заїр-Бека [2], Ж. Піаже, К. Роджерса та ін.

Метою статті є розгляд різних трактувань поняття «дослідницька компетентність» та сутність його впливу на майбутніх учителів іноземних мов у процесі професійної підготовки.

Методологія дослідження включає теоретичні методи – аналіз державних документів про освіту, освітньо-кваліфікаційних програм і характеристик підготовки фахівців в системі вищої школи, навчальних програм і навчальних планів, дисертацій та авторефератів, матеріалів конференцій і періодичних фахових видань; прогнозування й систематизація процесу підготовки майбутніх учителів іноземних мов до дослідницької діяльності; синтез, порівняння, моделювання; емпіричні – вивчення досвіду викладачів педагогічних університетів, спостереження, опитування, бесіди, анкетування студентів; педагогічний експеримент; методи математичної статистики.

Наукова новизна полягає в тому, що автор визначив шляхи, способи та компоненти формування дослідницької компетентності майбутніх учителів іноземних мов.

Результати дослідження. Компетентність пов'язана із здатністю особи ефективно діяти у стандартних і нестандартних ситуаціях, тому структурні компоненти дослідницької компетентності, як зазначає Любчак Н. М., повинні співпадати з компонентами дослідницької діяльності, а єдність теоретичних і практичних дослідницьких умінь складають модель дослідницької компетентності [6].

Оскільки завдання підготовки вчителя пов'язано із залученням студентів до творчої діяльності дослідницького характеру, необхідно розкрити поняття «дослідницька компетентність».

У дослідженнях таких учених як А. Маркова, В. Поляков, С. Чистякова, А. Хуторський та ін., визначено, що дослідницька компетентність є невід'ємною складовою професійної компетентності у різних сферах діяльності.

У контексті свого дослідження А. Хуторський зазначає, що однією з базових технологій компетентісно зорієнтованої освіти є технологія проектного навчання [4]. Для ефективного формування дослідницьких умінь майбутніх учителів важливим є забезпечення їх навчально-пізнавальною та інформаційною компетентностями.

У свою чергу, В. І. Загвязинський наголошує, що оскільки навчальний процес завжди за своєю сутністю є дослідницьким, необхідно володіти методикою пошукової роботи, що в умовах компетентнісного підходу є одним з основних критеріїв кваліфікації спеціаліста. Дослідницький елемент «... був, є і ще у більшій мірі буде елементом практичної діяльності педагога» [1, 14].

На думку В. В. Лаптева, дослідницька компетентність має визначатися як одна з ключових характеристик професіоналізму, як невід'ємний компонент загальної і професійної культури майбутнього фахівця, що володіє науковим апаратом теоретичної і практичної професійно-дослідницької діяльності [5, 3-4].

Необхідність спрямованості підготовки майбутнього спеціаліста (у даному випадку вчителя) на формування творчого ставлення до професійної діяльності, на розвиток перетворюючих можливостей

особистості вказує Л. С. Коржова [3, 98]. У цьому зв'язку набуває особливого значення підготовка студентів до дослідницької роботи, як складового невід'ємного компонента їхнього професійного становлення.

Більш широке розуміння поняття «дослідницька компетентність» демонструє Є. С. Заїр-Бек. Він зосереджує увагу на наявності необхідних знань і сформованість відповідних умінь, здатності до адекватної самооцінки, розвиненості усвідомленої самоефективності. Важливим є діагностування якостей, необхідних для проведення досліджень і впровадження одержаних результатів. Учений наголошує, що становлення кожного компонента дослідницької компетентності пов'язане з формуванням певних характеристик і властивостей єдиної цілісної системи [2, 99].

Отже, поняття дослідницької компетенції є складним та багатоаспектним, що обумовлює наявність численних дефініцій. Відзначаючи ґрунтовність поданих визначень, зауважимо, що особливої актуальності набуває проблема знаходження узагальнюючого поняття, що відображало б усі аспекти професійно-педагогічної діяльності.

Як уже зазначалося, невід'ємною складовою професійної культури учителя іноземних мов є дослідницька компетентність, що дає змогу педагогу виокремлювати актуальні проблеми у галузі іноземної мови, проводити наукові дослідження з обраної проблематики та впроваджувати отримані результати в навчально-виховний процес з метою оптимізації останнього.

Аналіз досліджень проблем дослідницької компетентності дозволяє зробити висновок, що сьогодні відсутнє однозначне розуміння даного поняття. На основі вивчення різних підходів до трактувань поняття «дослідницька компетентність» можна систематизувати різноманіття визначень, при цьому виділити їх сутнісні характеристики.

А. Хуторський виділяє наступні сутнісні риси дослідницької компетентності, такі як: володіння людиною відповідною дослідницькою компетентністю; результат пізнавальної діяльності людини в певній галузі науки, методи, методики дослідження, якими вона повинна володіти, щоб займатися дослідницькою діяльністю. За А. Хуторським складовими дослідницької компетентності є: мотивація; методологічна позиція; ціннісні переконання дослідника [4].

В. Маслов виділяє наступні сутнісні риси дослідницької компетентності, такі як: теоретико-методологічні, нормативні положення наукових і особистості для виконання посадово-функціональних обов'язків. За В. Масловим складовими дослідницької компетентності є: організаційно-методологічна позиція; технологічні уміння; моральні і психологічні якості [1].

Е. Солодова виділяє наступні сутнісні риси дослідницької компетентності, такі як: основні характеристики (якості) дослідницької компетентності у людини може виховувати нова філософія освіти – цілеспрямована філософська концепція. За Е. Солодовою складовими дослідницької компетентності є: відповідальність до прийняття рішення; гнучкість мислення; фундаментальність; міждисциплінарність; творча самостійність; здатність до саморозвитку [1].

Є. С. Заїр-Бек виділяє наступні сутнісні риси дослідницької компетентності, такі як: важливість діагностування якостей, необхідних для проведення досліджень і впровадження одержаних результатів. За Є. С. Заїр-Беком складовими дослідницької компетентності є: мотивація; здатність до адекватної самооцінки; розвиненість усвідомленої самоефективності [2].

Аналіз указаних досліджень свідчить про те, що науковці по-різному трактують поняття дослідницька компетентність, які мають різні погляди щодо її змісту, кількісного складу, номенклатури складників, рівневої організації. Автором сформоване власне трактування поняття «дослідницька компетентність» – головний детермінант професійної компетентності, що визначається у вигляді інтегральної характеристики особистості, яка містить сукупність вимог до самостійної навчально-пізнавальної діяльності та готовності застосування її майбутніми учителями іноземних мов у процесі професійної підготовки.

Підготовка учителя іноземних мов, здатного до проведення наукової роботи та впровадження результатів наукового пошуку в освітню практику, передбачає готовність майбутнього педагога до критичного осмислення власного доробку з іноземної філології / методики викладання, коригування професійної діяльності та здатність доказово відстоювати власну наукову позицію.

Система формування дослідницької компетентності майбутніх учителів іноземних мов представлена мотиваційним (бажання проводити науково-дослідну роботу), когнітивним (знання особливостей наукового пошуку з іноземної мови), емоційним (прийняття науково-дослідної роботи як частини власної професійної культури) та рефлексивно-оцінним (оцінка науковою громадськістю та самим студентом значущості результатів науково-дослідної роботи та перспектив наукового пошуку) компонентами [6].

Основним показником високої кваліфікації вчителя іноземних мов виступає здатність педагога до проведення наукового пошуку певної методики навчання та впровадження отриманих результатів в освітню програму. З огляду на викладене вище обов'язковим складником фахової підготовки майбутніх учителів іноземних мов виступає дослідна компетентність, кінцева мета якої полягає у підготовці компетентного спеціаліста, здатного виокремлювати актуальні проблеми іншомовної освіти, проводити

дослідження та використовувати отримані результати у професійно-педагогічній діяльності, а також збільшувати свою наукову інформованість [7].

Важливо зазначити, що дослідницька компетентність передбачає: обізнаність щодо актуальних напрямів досліджень в сучасній теоретичній та експериментальній науках; вільне володіння іноземною мовою в галузі професійної діяльності й вільне міжособистісне спілкування; розуміння філософських концепцій в обраній галузі наукової діяльності; володіння методами, що формують наукову дисципліну, знаннями їх закономірностей і готовність впроваджувати знання в практичну діяльність; уміння чітко формулювати сутність досліджуваної проблематики (виділення мети, об'єкту, предмету, робочої гіпотези, завдання дослідження, планування експерименту); володіння основними методами наукового дослідження (анкетування, тестування, моделювання, спостереження тощо); уміння теоретично обґрунтувати і в рамках експерименту перевірити основну ідею досліджуваної проблематики; уміння провести аналіз результатів своєї дослідницької компетентності та зробити певні висновки [9].

На нашу думку, можна визначити наступні способи формування дослідницької компетентності майбутніх учителів іноземних мов:

1) використання і опора на попередні знання студентів в оволодінні іноземною мовою та вирішення проблем (завдань) іншомовної підготовки референтної групи;

2) активна взаємодія викладача та студентів з визначення певних особливостей організації науково-дослідної роботи з іноземної мови за допомогою визначення аналогій;

3) інтеграція науково-дослідної роботи майбутніх учителів іноземної мови в іншомовну освітню практику шкіл, позашкільних закладів та ВНЗ;

4) створення для студентів таких умов для надання можливостей щодо проведення власного наукового інформаційного пошуку в галузі іноземної філології чи іншомовної освіти;

5) забезпечити студентів можливостями для презентації отриманих результатів і обов'язково відзначити значущість даних результатів науково-дослідної роботи студентів-філологів [8].

Дослідницька компетентність спрямована на одержання суспільно значущих нових знань про певні об'єкти, процеси або явища і має у своєму процесі певні етапи (стадії): етап планування (проектування) дослідження, етап застосування методів до об'єкта дослідження з метою отримання потрібних результатів, етап формулювання та інтерпретації результатів дослідження.

Дослідницька компетентність містить такі компоненти:

– проєктувальний компонент, який передбачає уміння, навички та здатність виявляти та формулювати проблеми, визначати об'єкт та предмет дослідження, формулювання мети та гіпотези дослідження, визначати основні поняття;

– інформаційний компонент, який передбачає володіння відповідними методами збирання даних відповідно до певних гіпотез, створення значної емпіричної бази даних, опрацювання різноманітних джерел, повідомлень тощо;

– аналітичний компонент, який передбачає підбір і використання універсальних та спеціальних методів дослідження, розвинуте логічне мислення, творчі здібності і здатності (інтуїція, здатність до інсайту, відкриття, продуктивне мислення);

– практичний компонент, який передбачає створення, передачу та упровадження результатів дослідження у практичну діяльність [7].

Висновки. Основу дослідницької компетентності складають уміння вчасно виявити проблему, формулювати гіпотезу, здійснювати відбір й аналіз необхідної інформації для дослідження, підбирати необхідні методи проведення дослідження та обробки даних, зосереджувати увагу не тільки на остаточних, а і на проміжних результатах дослідження, проводити обговорення можливості інтерпретації результатів дослідження, використовувати результати дослідження в практичній діяльності.

У галузевих стандартах підготовки фахівців для системи освіти виділяється низка функцій, серед яких і гностична функція, що передбачає розв'язання таких типових задач діяльності: систематично поповнювати свої знання шляхом самоосвіти, вивчати педагогічний досвід колег, здобувати знання, необхідні для професіонала, вивчати особистість вихованців, контактного колективу, батьків, окремих соціальних груп, використовувати рефлексію у професійній діяльності, аналізувати й оцінювати зміст навчально-виховного матеріалу, забезпечувати оптимальні умови для інтелектуального розвитку особистості, впроваджувати нові педагогічні технології, різні форми інновацій у педагогічному процесі. Для реалізації цієї функції та таких типових задач діяльності педагог має виступати в ролі дослідника, що веде планомірний пошук необхідної йому інформації, ретельно аналізує, як свій власний досвід, так і досвід інших щодо підвищення ефективності навчально-виховного процесу. Поза межами цієї важливої функції педагог не може досягти високого рівня професійної компетентності й майстерності, забезпечити співробітництво з вихованцями. Тому виняткове значення у формуванні творчої особистості майбутнього педагога відіграє дослідницька компетентність.

Ефективність процесу формування процесу дослідницької компетентності майбутнього вчителя іноземних мов в системі ступеневої підготовки залежить від повноти реалізації усіх його складових. Конкретними шляхами формування процесу дослідницької компетентності майбутнього вчителя іноземних мов повинні бути наступні:

- включення проблематики дослідницької компетентності до програм та навчальних планів підготовки спеціалістів на різних освітньо-кваліфікаційних рівнях;
- проведення науково-теоретичних конференцій та семінарів, практично-методичних нарад з актуальних проблем формування дослідницької компетентності;
- створення на базі кращих освітніх закладів експериментальних центрів, лабораторій для опрацювання виховних інновацій, розповсюдження передового досвіду творчих педагогічних працівників;
- корегування та узгодження змісту освіти, навчальних планів та програм з метою орієнтації на основні компоненти дослідницької компетентності, розробка та запровадження нових курсів, що сприятимуть формуванню дослідницької компетентності майбутніх учителів іноземних мов;
- науково-методичне забезпечення підготовки педагогів, соціальних працівників, психологів вищих навчальних закладів з урахуванням основних видів компетенцій майбутніх спеціалістів;
- розробка та видання типових програм, методичних посібників, підручників, методичних матеріалів;
- розробка й запровадження нових методик навчання та виховання з метою формування конкурентоздатного працівника у галузі освіти;
- використання засобів масової інформації з метою висвітлення кращого педагогічного досвіду;
- вивчення світового педагогічного досвіду, адаптація кращих прикладів формування дослідницької компетентності;
- налагодження міжнародних контактів з освітніми організаціями, проведення спільних міжнародних конференцій, створення проектів щодо вирішення проблем формування дослідницької компетентності;
- ефективне застосування інноваційних програм освітніх технологій.

References

1. Загвязинский В. И. Учитель как исследователь. Москва: Знание, 1980. 96 с.
Zagviiazinsii, V. I. (1980). Uchitel kak isledovatel [Teacher as a researcher]. Moscow, Russia: Znanie.
2. Заир-Бек Е.С. Технологии обучения научно-исследовательской деятельности как фактор качественной подготовки научных кадров в педагогическом университете. Санкт-Петербург: РГПУ, 2000. 91-144 с.
Zair-Bek, E. S. (2000). Tekhnologii obuchenii nauchno-isledovatel'skoi deiatel'nosti kak faktor kachestvenoi podgotovki nauchnykh kadrov v pedagogicheskom universitete [Teaching technologies of research activity as a factor of qualified training of scientific staff at the Pedagogical]. Saint-Petersburg, Russia.
3. Коржова Л.С. Проблема творчої професійної діяльності вчителя. Херсон: Айлант, 2001. 97-101 с.
Korzhoval, L.S. (2007). Problema tvorchoii profesiinoii diialnosti vchytelia [The problem of a teacher's creative professional activity]. Kherson, Ukraine.
4. Конверський А. Є. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посібник для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
Konverskyi, A. Y. (2010). Osnovy metodolohii ta orhanizatsii naukovykh doslidzhen: navchalnyi posibnyk dlia studentiv, kursantiv, aspirantiv, adiuntiv [Fundamentals of methodology and organization of scientific research: textbook for students, cadets and postgraduate students]. Kyiv, Ukraine.
5. Лаптев В. В. Научный подход к построению программ исследования качества образования. Санкт-Петербург: РГПУ имени А. И. Герцена, 2001. 288 с.
Laptiev, V. V. (2001). Nauchy podkhod k postroieniui program isledovaniia kachestva obrazovaniia [A scientific approach to the composition of research programmes of the education quality]. St. Petersburg, Russia.
6. Любчак Н. М. Теоретичні аспекти визначення сутності дослідницької компетентності майбутнього вчителя. Вінниця. Вип. 39(4), 2013. С. 33-40.
Liubchak, N. M. (2013). Teoretychni aspekty vyznachenia sutnosti doslidnytskoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia. [Theoretical aspects of determining the essence of future teacher's research competence]. Vynitsia, Ukraine.
7. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. Київ: «К.І.С.», 2004. С 15-25.
Pometun, O. I. Teoriia ta praktyka poslidovnoi realizatsii kompetentnisnoho pidhodu v dosvidi zarubizhnykh kraiin [Theory and practice of consequent realization of competence approach in the experience of foreign countries]. Kyiv, Ukraine.
8. Попович І. Є. Формування дослідницької компетенції як важлива складова професіоналізму вчителя. *Ужгород: Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота.* Вип. 32, 2014. С. 155-156.
Popovych, I. Y. (2014). Formuvania doslidnytskoi kompetentnosti yak vazhlyva skladova profesionalizmu vchytelia [Formation of research competence as an important component of a teacher's professionalism].

Uzhhorod, Ukraine: Scientific Bulletin of Uzhgorod National University. Series: Pedagogy. Social work, Vyp. 32, 155-156.

9. Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» від 25.06.2013 № 344/2013 [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013> (дата звернення 18.11.2019).
Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro Natsionalnu stratehiu rozvytsu osvity v Ukraini na period do 2021 roku» vid 25.06.2013 № 344/2013 [Presidential Decree "On the National Strategy for the Development of Education in Ukraine for the period up to 2021" dated 25.06.2013 № 344/2013] Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>.
10. Хуторской А. В. Компетенции в образовании: опыт проектирования: сб. науч. трудов. Москва, Россия: ИНЕК, 2007. 327 с.
Khutorskoi, S. V. (2007). Kompetentsyii v obrazovanii: opyt proektirovaniia: sbornik nauchnykh trudov [Competences in education: design experience: collection of scientific works]. Moscow, Russia.

Luhova A.

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7818-9670>

*Ph.D. Student, teacher of the Foreign Languages Department,
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: anna_lugovaya_13@ukr.net*

RESEARCH COMPETENCE AND ESSENCE OF ITS IMPACT ON FUTURE FOREIGN LANGUAGE TEACHERS IN PROFESSIONAL TRAINING PROCESS

The article presents the results of the analysis of the concept of «research competence» and the essence of its influence on future foreign languages teachers in the process of vocational training.

Purpose of the article is to consider different interpretations of the concept «research competence» and the essence of its influence on future foreign language teachers in the process of vocational training.

Methodology of the research includes theoretical methods - analysis of state documents on education, educational and qualification programmes and characteristics of specialists' training in the higher education system, curricula, theses and abstracts, materials of conferences and periodicals; forecasting and systematization of the process of future foreign language teachers' preparation for research activities; synthesis, comparison, modeling; empirical – studying of pedagogical universities teachers' experience, observations, interviews, conversations, questionnaires of students; pedagogical experiment; methods of mathematical statistics.

The scientific novelty is that the author has identified ways and components of forming the future foreign language teachers' research competence.

Conclusions. It is established that research competence is a key component in the formation of a modern education system. It is determined that the formation of teachers' research competence is a prerequisite for their professional growth. Analysis of interpretations of the concept showed that most definitions of the term «research competence» characterize it as an integral part of professional competence in various fields of activity. Thus, the author defines the concept of «research competence» in terms of forming the competence of future foreign languages teachers in the process of vocational training. The system of formation of research competence of future foreign languages teachers is presented, which is represented by motivational, cognitive, emotional and reflexive-evaluation components. Research skills of future educators are related to the skills needed by a specialist in professional pedagogical activity: ability to see and analyze problems, formulate assumptions about their solution; ability to receive and select according to the purpose information, to use it to achieve the goal of educational or professional activity or personal development; ability to analyze the situation; ability to choose adequate ways and means to achieve the goal; skills to reflect. An important prerequisite for the formation of the research competence of future foreign languages teachers is the professional approach of the teacher, which is manifested in the possession of the method of activation of educational and research activities. The ways of formation of research competence of future foreign languages teachers are determined.

Keywords: competence, competence approach, research competence, future foreign language teacher, vocational training.

Стаття надійшла до редакції 20.11.2019 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, доцент О. О. Лілік